A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2023. március 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Verseny – Vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzése – 139/2004/EK rendelet – A 21. cikk (1) bekezdése – E rendeletnek az »összefonódás« fogalmába tartozó ügyletekre való kizárólagos alkalmazása – Terjedelem – Olyan összefonódás, amely nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az Európai Bizottsághoz – Az ilyen ügyletnek e tagállam versenyhatóságai általi, az EUMSZ 102. cikkre tekintettel történő ellenőrzése – Megengedhetőség”

A C-449/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a cour d’appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) a Bírósághoz 2021. július 21-én érkezett, 2021. július 1-jei határozatával terjesztett elő

a **Towercast SASU**

és

az **Autorité de la concurrence**,

a **Ministre chargé de l’économie**

között,

a **Tivana Topco SA**,

a **Tivana Midco SARL**,

a **TDF Infrastructure Holding SAS**,

a **TDF Infrastructure SAS**,

a **Tivana France Holdings SAS**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

* Az eljárás nyelve: francia.

tagjai: A. Prechal tanácselnök, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (előadó) és J. Passer bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. július 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Towercast SASU képviseletében P. Mèle és D. Théophile avocats,

– az Autorité de la concurrence képviseletében E. Combe és J. Neto, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: Y. Anselin avocat,

– a Tivana Midco SARL és a Tivana Topco SA képviseletében S. Hamon és M.-C. Rameau avocates,

– a Tivana France Holdings SAS, a TDF Infrastructure SAS, a TDF Infrastructure Holding SAS képviseletében H. Calvet, Y. Chevalier, A. Helfer, F. Salat-Baroux és Y. Trifounovitch avocats,

– a francia kormány képviseletében G. Bain, A.-L. Desjonquères és P. Dodeller, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Aiello avvocato dello Stato,

– a holland kormány képviseletében K. Bulterman, P. Huurnink és C. S. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében T. Baumé, P. Berghe és F. Castillo de la Torre, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. október 13-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet (HL 2004. L 24., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 40. o.; helyesbítés: HL 2022. L 103.,18. o.) 21. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet a Towercast SASU és az Autorité de la concurrence (versenyhatóság, Franciaország), valamint a ministre chargé de l'économie (gazdasági miniszter, Franciaország) között a Towercast által erőfölénnyel való visszaélés miatt benyújtott panaszt elutasító határozat tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 4064/89/EGK rendelet

3 A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 1989. december 21-i 4064/89/EGK tanácsi rendelet (HL 1989. L 395., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 31. o.; helyesbítés: magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 4. kötet, 137. o.) 1990. szeptember 21-én lépett hatályba. E rendelet hatodik, hetedik és nyolcadik preambulumbekezdése a következőket írta elő:

„mivel azonban a[z EGK-Szerződés] 85. és 86. cikk[e] – bár a Bíróság joggyakorlata alapján alkalmazható bizonyos összefonódásokra – nem elégséges valamennyi olyan tevékenység ellenőrzésére, amelyek a Szerződésben célul tűzött torzulásmentes verseny rendszerével nem egyeztethetők össze;

mivel ezért egy rendelet formájában új jogi eszközt kell létrehozni, hogy lehetővé váljon valamennyi összefonódás hatékony, a[z Európai Gazdasági] Közösségen belüli verseny szerkezetére kifejtett hatásuk tekintetében történő ellenőrzése, és hogy az ilyen összefonódásokra egyetlen jogi eszköz vonatkozzon;

mivel ezért a rendeletnek nemcsak a[z EGK-]Szerződés 87. cikkén, hanem elsősorban a[z EGK-Szerződés] 235. cikkén kell alapulnia, amelynek alapján a Közösség a céljai eléréséhez szükséges további cselekvési hatáskörrel ruházhatja fel magát, beleértve a[z EGK-]Szerződés II. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek piacán fennálló összefonódásokkal kapcsolatos hatásköröket”.

4 Az említett rendelet 22. cikke a következőképpen rendelkezett:

„(1) E rendeletet a 3. cikkben meghatározott összefonódásokra kell alkalmazni.

(2) A[z{EGK-}Szerződés 85. és 86. cikkének alkalmazásáról szóló, 1962. február 6-i] 17. [első tanácsi] rendelet [HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.], a [vasúti, közúti és belvízi szállítási ágazatokra vonatkozó versenyszabályok alkalmazásáról szóló, 1968. július 19-i] 1017/68/EGK [tanácsi] rendelet [HL 1968. L 175., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 6. o.), a[z{EGK-}Szerződés 85. és 86. cikkének a tengeri szállításra történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1986. december 22-i] 4056/86/EGK [tanácsi] rendelet [HL 1986. L 378., 4. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 241. o.)] és a [légiközlekedési ágazat vállalkozásaira vonatkozó versenyszabályok alkalmazásával kapcsolatos eljárás megállapításáról szóló, 1987. december 14-i] 3975/87/EGK [tanácsi] rendelet [HL 1987. 374., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 262. o.] nem alkalmazható a 3. cikkben meghatározott összefonódásokra.

(3) Ha a[z Európai] Bizottság valamely tagállam felkérésére megállapítja, hogy egy, a 3. cikk meghatározása szerinti összefonódás, amely az 1. cikk szerint nem közösségi léptékű, piaci erőfölényt hoz létre vagy erősít meg, amelynek következményeként az érintett tagállam területén belül a hatékony verseny jelentősen korlátozódna, a Bizottság annyiban, amennyiben az összefonódás befolyásolja a kereskedelmet a tagállamok között, meghozhatja a 8. cikk (2) bekezdésének második albekezdésében, valamint (3) és (4) bekezdésében előírt határozatokat.

[….]

(5) A (3) bekezdésnek megfelelően a Bizottság csak azon intézkedéseket hozhatja meg, amelyek feltétlenül szükségesek a hatékony piaci verseny fenntartásához vagy helyreállításához azon tagállam területén, amelynek kérelmére a Bizottság beavatkozik.

[…]”

A 139/2004 rendelet

5 A 139/2004 rendelet – a 26. cikkének (2) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezéseket nem érintve – 2004. május 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte és felváltotta a 4064/89 rendeletet.

6 A 139/2004 rendelet (2), (5)–(9), (20) és (24) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(2) A[z EK-] Szerződés céljainak elérése érdekében, a 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja a[z Európai] Közösség számára célul tűzi ki egy olyan rendszer bevezetését, amely megakadályozza a belső piaci verseny torzulását. […]

[…]

(5) [B]iztosítani kell, hogy az átszervezési folyamat ne okozzon maradandó károkat a versenyben; ezért a közösségi jognak tartalmaznia kell az olyan összefonódások szabályozására szolgáló rendelkezéseket, amelyek jelentősen akadályozhatják a hatékony versenyt a közös piacon, vagy annak egy jelentős részén.

(6) Így tehát külön jogi eszközre van szükség, hogy lehetővé váljon valamennyi összefonódás hatékony, a Közösségen belüli verseny szerkezetére kifejtett hatása tekintetében történő ellenőrzése, és szükséges, hogy az ilyen összefonódásokra egyetlen jogi eszköz vonatkozzon. A [4064/89] rendelettel lehetővé vált e területen a közösségi politika kialakítása. A tapasztalatok fényében azonban e rendeletet most egy sokkal integráltabb piacnak, és az Európai Unió jövőbeni kibővülésének kihívásaihoz igazodó jogszabállyá kell átdolgozni. A szubszidiaritás és arányosság a[z EK] 5. cikk[ben] megállapított elvének megfelelően, e rendelet nem lépi túl a közös piaci versenytorzulás megakadályozása céljának eléréséhez szükséges mértéket, a szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elvével összhangban.

(7) A[z EK] 81. és 82. cikk, bár a Bíróság joggyakorlata alapján alkalmazható bizonyos összefonódásokra, nem elégséges valamennyi olyan tevékenység ellenőrzésére, amely a[z EK-]Szerződésben célul tűzött torzulásmentes verseny rendszerével összeegyeztethetetlennek bizonyulhat. Ezért a rendeletnek nemcsak a[z EK] 83. cikk[en], hanem elsősorban a[z EK] 308. cikk[en] kell alapulnia, amelynek alapján a Közösség a céljai eléréséhez szükséges további cselekvési hatáskörrel ruházhatja fel magát, beleértve a[z EK-]Szerződés I. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek piacán fennálló összefonódásokkal kapcsolatos hatásköröket.

(8) Az e rendeletben elfogadandó rendelkezéseket olyan jelentős szerkezeti változtatásokra kell alkalmazni, amelyek piacra gyakorolt hatása túllép az egyes tagállamok országhatárain. Ezeket az összefonódásokat, főszabály szerint [helyesen: főszabály szerint a szubszidiaritás elvével összhangban] kizárólag közösségi szinten, az »egyablakos« rendszert alkalmazva, kell felülvizsgálni. Az e rendelet által nem szabályozott összefonódások elvileg a tagállamok hatáskörébe tartoznak. […]

(9) E rendelet alkalmazási körét ezért az érintett vállalkozások földrajzi tevékenységi területe szerint kell meghatározni, és mennyiségi küszöbértékekkel kell korlátozni, hogy a közösségi léptékű összefonódásokat fogja át. […]

[…]

(20) Célszerű az összefonódás fogalmát oly módon meghatározni, hogy az az érintett vállalkozások irányításában, és ennek következtében a piac szerkezetében maradandó változás előidézésére irányuló műveletekre terjedjen ki. Ezért helyénvaló a rendelet hatálya alá vonni az összes olyan közös vállalatot, amely egy önálló gazdasági egység összes funkcióját tartósan ellátja. Helyénvaló egyetlen összefonódásként kezelni azokat az ügyleteket, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mivel egy feltételen keresztül kötődnek egymáshoz, valamint értékpapírügyletek kellően rövid időn belül lebonyolított sorozatának formáját öltik.

[…]

(24) A közös piacon belül a torzulásmentes verseny rendszerének biztosítása céljából, a szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elvével összhangban folytatott politika előmozdítása érdekében, e rendeletnek a versenyre gyakorolt hatásuk szempontjából valamennyi közösségen belüli összefonódás hatékony ellenőrzését lehetővé kell tennie. Ennek megfelelően a [4064/89] rendelet azt az elvet állapította meg, hogy azt a közösségi léptékű összefonódást, amely olyan erőfölényt hoz létre vagy erősít meg, amelynek következményeként jelentősen akadályozódna a hatékony verseny a közös piacon vagy annak egy jelentős részén, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell nyilvánítani.”

7 A 139/2004 rendelet 1. cikke a következőképpen határozza meg a rendelet tárgyi hatályát:

„(1) A 22. cikknek és a 4. cikk (5) bekezdésének sérelme nélkül e rendelet minden, e cikk meghatározása szerint közösségi léptékű összefonódásra vonatkozik.

(2) Egy összefonódás akkor közösségi léptékű, ha:

a) az összes érintett vállalkozás összevont teljes világméretű forgalma meghaladja az 5 milliárd eurót;

b) az érintett vállalkozások közül legalább két vállalkozás mindegyikének teljes közösségi szintű forgalma meghaladja a 250 millió eurót,

kivéve ha az érintett vállalkozások mindegyike teljes közösségi szintű forgalmának több mint kétharmadát ugyanabban a tagállamban éri el.

(3) Egy összefonódás, amely nem éri el a 2. cikk szerinti küszöbértékeket, közösségi léptékű, ha:

a) az összes érintett vállalkozás összevont teljes világméretű forgalma meghaladja a 2,5 milliárd eurót;

b) legalább három tagállam mindegyikében az összes érintett vállalkozás összevont teljes forgalma meghaladja a 100 millió eurót;

c) a b) pont alapján számításba vett legalább három tagállam mindegyikében legalább két érintett vállalkozás mindegyikének a teljes forgalma meghaladja a 25 millió eurót;

d) legalább két érintett vállalkozás mindegyikének a teljes közösségi szintű forgalma meghaladja a 100 millió eurót,

kivéve ha az érintett vállalkozások mindegyike teljes közösségi szintű forgalmának több mint kétharmadát ugyanabban a tagállamban éri el.

[…]”

8 E rendelet 3. cikke az „összefonódás” fogalmát a következőképpen határozza meg:

„(1) Vállalkozások összefonódása jön létre, ha az irányítás tartósan megváltozik a következőkből eredően:

a) két vagy több előzőleg egymástól független vállalkozás vagy vállalkozásrész összeolvad; vagy

b) egy vagy több személy, amely már irányít legalább egy vállalkozást, vagy egy, vagy több vállalkozás akár értékpapírok vagy eszközök vásárlásával, akár szerződéssel vagy más úton, közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több más vállalkozás egésze vagy része felett.

(2) Az irányítást olyan jogok, szerződések vagy más egyéb eszközök alapozzák meg, amelyek akár külön-külön, akár együttesen és a kapcsolódó jogi és ténybeli megfontolásokra tekintettel lehetőséget adnak egy vállalkozás feletti meghatározó befolyás gyakorlására, különösen:

a) a vállalkozás eszközei egészének vagy részének tulajdonjoga vagy használati joga révén;

b) olyan jogok vagy szerződések révén, amelyek meghatározó befolyást biztosítanak egy vállalkozás testületeinek összetétele, szavazása vagy döntései felett.

(3) Az irányítást olyan személyek vagy vállalkozások szerzik meg, amelyek:

a) ezen jogok tulajdonosai vagy ezen szerződések kedvezményezettjei; vagy

b) noha nem tulajdonosai ezen jogoknak, illetve nem kedvezményezettjei ezen szerződéseknek, de jogukban áll a belőlük származó jogok gyakorlása.

[…]”

9 Az említett rendelet „A rendelet alkalmazása, hatáskör” című 21. cikke a következőket tartalmazza:

„(1) Egyedül ezt a rendeletet kell alkalmazni a 3. cikkben meghatározott összefonódásokra, a[z {EK}81. és 82. cikk{ben} meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i] 1/2003/EK [tanácsi] rendelet [HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.], az 1017/68/EGK rendelet, a 4056/86/EGK rendelet és a 3975/87/EGK rendelet nem alkalmazható, kivéve az olyan közös vállalatokkal összefüggésben, amelyek nem közösségi léptékűek, és amelyek célja vagy hatása a függetlennek megmaradó vállalkozások versenymagatartásának egyeztetése.

(2) A Bíróság felülvizsgálatára is figyelemmel, kizárólag a Bizottság rendelkezik hatáskörrel az e rendeletben előírt határozatok meghozatalára.

(3) A tagállamok nem alkalmazhatják versenyjogi nemzeti jogszabályaikat közösségi léptékű összefonódásra.

[…]”

10 A 139/2004 rendelet „A Bizottsághoz történő áttétel” című 22. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy vagy több tagállam kérelmezheti a Bizottságtól bármely 3. cikk szerinti összefonódás megvizsgálását, amely az 1. cikk értelmében nem közösségi léptékű, de hatással van a tagállamok közti kereskedelemre, és azzal fenyeget, hogy jelentősen befolyásolja a versenyt a kérelmező tagállam vagy tagállamok területén.

E kérelmet az összefonódás bejelentését, vagy ha azt nem kell bejelenteni, annak az érintett tagállam tudomására hozását követő legfeljebb 15 munkanapon belül kell benyújtani.”

Az 1/2003 rendelet

11 Az 1/2003/EK rendelet „A[z EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk], valamint a nemzeti versenyjog viszonya” című 3. cikkének szövege a következő:

„(1) […] Ha a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok [az EUMSZ 102. cikk] által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor [az EUMSZ 102. cikket] is alkalmazniuk kell.

(2) […] E rendelet alapján a tagállamok nem akadályozhatók meg abban, hogy a saját területükön szigorúbb nemzeti jogszabályokat alkalmazzanak a vállalkozások által folytatott egyoldalú magatartás tilalmára vagy szankcionálására.

(3) A[z uniós] jog általános alapelveinek és egyéb rendelkezéseinek csorbítása [helyesen: sérelme] nélkül az (1) és (2) bekezdés nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor a versenyhatóságok és a tagállamok nemzeti bíróságai a vállalkozások összefonódásának ellenőrzésére vonatkozó nemzeti jogszabályokat alkalmazzák […]”

12 E rendelet 5. cikkének első bekezdése előírja, hogy „[a] tagállamok versenyhatóságai egyedi ügyekben alkalmazhatják a[z] [EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102.]cikk[e]t” és e célból saját kezdeményezésükre vagy panasz alapján a következő határozatokat hozhatják: i. előírhatják a jogsértő magatartás befejezését, ii. ideiglenes intézkedéseket rendelhetnek el, iii. kötelezettségvállalásokat fogadhatnak el, és iv. pénzbírságot, kényszerítő bírságot vagy a nemzeti joguk által biztosított egyéb szankciót szabhatnak ki.

A francia jog

13 A code de commerce (kereskedelmi törvénykönyv) L. 420-2. cikke értelmében:

„Az L. 420-1. cikkben írt feltételek szerint tilos egy vállalkozás vagy vállalkozáscsoport által a belső piacon vagy annak valamely részén az erőfölénnyel történő visszaélés. Ilyen visszaélés lehet többek között az értékesítés megtagadása, az árukapcsolás, a diszkriminatív értékesítési feltételek és a stabil kereskedelmi kapcsolatok pusztán amiatt történő megszakítása, hogy a partner nem hajlandó elfogadni az indokolatlan kereskedelmi feltételeket.

Ezenkívül, mivel kihathat a verseny működésére vagy szerkezetére, tilos az ügyfél vállalkozás vagy beszállító gazdasági függőségének visszaélésszerű kihasználása valamely vállalkozás vagy vállalatcsoport részéről. Ilyen visszaélés lehet többek között az értékesítés megtagadása, az árukapcsolás, az L. 442-6. cikk I. pontjában hivatkozott diszkriminatív gyakorlatok, valamint a termékcsalád-megállapodások.”

14 A kereskedelmi törvénykönyv L. 490-9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az [EUMSZ 101.]–[EUMSZ 103.] cikk alkalmazása érdekében egyrészt a gazdasági miniszter és az általa e törvénykönyv rendelkezéseivel összhangban kijelölt vagy felhatalmazott tisztviselők, másrészt a versenyhatóság a jelen törvénykönyv és a [139/2004] rendelet cikkeiben, valamint az [1/2003] rendeletben rájuk ruházott megfelelő jogkörökkel rendelkeznek. Az ezen jogszabályokban előírt eljárási szabályokat kell alkalmazni.”

15 A francia jog ezenkívül előírja az összefonódások kötelező előzetes ellenőrzésére irányuló, a kereskedelmi törvénykönyvben meghatározott feltételek szerinti eljárást, a kereskedelmi törvénykönyv L. 430-1. cikke meghatározza az összefonódás fogalmát, az L. 430-2. cikk pedig meghatározza az összefonódások nemzeti ellenőrzésére alkalmazandó forgalmi küszöbértékeket.

16 A kereskedelmi törvénykönyv L. 430-9. cikke többek között úgy rendelkezik, hogy [a]mennyiben erőfölénnyel való visszaélés vagy gazdasági függőség áll fenn, a versenyhatóság indokolt határozattal kötelezheti az érintett vállalkozást vagy vállalkozáscsoportot arra, hogy meghatározott határidőn belül módosítsa, egészítse ki, vagy mondja fel mindazokat a megállapodásokat és jogi aktusokat, amelyek által a visszaélést lehetővé tevő gazdasági erőkoncentráció megvalósult, még akkor is, ha e jogi aktusok az e címben előírt eljárás tárgyát képezték”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

17 2016. október 13-án a Télédiffusion de France (TDF), amely Franciaországban digitális földfelszíni műsorszórásra (a továbbiakban: DVB) irányuló szolgáltatásokat nyújt, kizárólagos irányítást szerzett a szintén a DVB-ágazatban tevékenykedő Itas felett, megszerezve annak valamennyi részvényét.

18 Az Itas felvásárlására irányuló ügyletet, amely a 139/2004 rendelet 1. cikkében és a kereskedelmi törvénykönyv L.430-2. cikkében előírt küszöbértékek alatt maradt, nem jelentették be és nem vizsgálták meg az összefonódások előzetes ellenőrzésével összefüggésben. Az ügylettel kapcsolatban nem került sor a 139/2004 rendelet 22. cikkében előírt, az Európai Bizottsághoz történő áttételre irányuló eljárásra sem.

19 2017. november 15-én a Franciaországban DVB-szolgáltatásokat nyújtó Towercast panasszal fordult a versenyhatósághoz a földfelszíni műsorszórási ágazatban folytatott gyakorlattal kapcsolatban. A Towercast azzal érvelt, hogy az Itas feletti irányításnak a TDF által 2016. október 13-án történt megszerzése erőfölénnyel való visszaélésnek minősül, mivel a TDF az erőfölényének jelentős mértékű megerősítésével korlátozza a versenyt a DVB-szolgáltatások nagykereskedelmi, upstream és downstream piacain.

20 2018. június 25-én kifogásközlést intéztek a TDF infrastructure és a TDF infrastructure Holding társasághoz, valamint a Tivana France Holdings, a Tivana Midco és a Tivana Topco (a továbbiakban együtt: Tivana) társasághoz, felróva nekik, hogy „2016. október 13-án a versenyjog értelmében egyetlen vállalkozásként visszaéltek e csoportnak a DVB-szolgáltatások nagykereskedelmi downstream piacán fennálló erőfölényével, és kizárólagos irányítást szereztek az Itas csoport felett”, mivel ez, a kereskedelmi törvénykönyv L.420-2. cikkében és az EUMSZ 102. cikkben tiltott gyakorlat a versenyt megakadályozó, korlátozó vagy torzító hatást fejthet ki a DVB-szolgáltatások nagykereskedelmi downstream piacán.

21 2020. január 16-i 20-D-01. sz. határozatában a versenyhatóság úgy határozott, hogy a TDF csoport társaságaival szemben közölt kifogás nem bizonyított, és az érintett eljárást nem kell lefolytatni. A versenyhatóság a vizsgálati egységei által elfogadottól eltérő gondolatmenetet alkalmazva lényegében úgy vélte, hogy a 4064/89 rendelet elfogadása óta egyértelmű választóvonal áll fenn az összefonódások és a versenyellenes magatartások ellenőrzése között, és így az azt felváltó 139/2004 rendelet kizárólag a 3. cikkében meghatározott összefonódásokra alkalmazandó, és a szóban forgó vállalkozásnak az ezen ügylettől elkülönülő, visszaélésszerű magatartása hiányában okafogyottá vált az EUMSZ 102. cikknek az összefonódásokra való alkalmazása.

22 2020. március 9-én a Towercast a határozattal szemben keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bíróságnál.

23 Keresetének alátámasztására a Towercast az 1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ítéletre (6/72, EU:C:1973:22) támaszkodik, és azzal érvel, hogy a Bíróság ezen ítéletben megállapította, hogy a Bizottság a vállalkozások közötti összefonódásokra jogszerűen alkalmazhatja az EGK-Szerződés 86. cikkét (később EK 82. cikk, jelenleg EUMSZ 102. cikk). A Towercast úgy véli, hogy az ezen ítéletben kimondott elvek továbbra is relevánsak. Az összefonódások előzetes ellenőrzésének a 4064/89/EGK és a 139/2004/EK rendelettel történő bevezetése nem tette okafogyottá az EUMSZ 102. cikknek a nem közösségi léptékű összefonódásokra történő alkalmazását. A 139/2004 rendelet kizárólag a hatálya alá tartozó összefonódásokra, vagyis a közösségi léptékű összefonódásokra vagy azon

összefonódásokra alkalmazandó, amelyeket a nemzeti versenyhatóságok áttesznek a Bizottsághoz. Ezenkívül az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatályára, és a küszöbértékeket el nem érő összefonódásokat illetően az e cikkel való összeegyeztethetőség utólagos ellenőrzésére hivatkozik.

24 A versenyhatóság a kérdést előterjesztő bíróság előtt fenntartja a határozatában kifejtett elemzést, különösen az 1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ítéletből (6/72, EU:C:1973:22) eredő ítélkezési gyakorlat hatályát illetően, amely álláspontja szerint az összefonódásokra alkalmazandó különleges ellenőrzési rendszer létrehozása óta okafogyottá vált. Úgy véli, hogy az így létrehozott mechanizmus lényegénél fogva kizárja a versenyellenes magatartásokra alkalmazandó utólagos vizsgálatot. Előadja, hogy a 139/2004 rendelet 3. cikke anyagi jogi kritérium alapján, a rendelet 1. cikkében foglalt küszöbértékekre való hivatkozás nélkül határozza meg az összefonódások fogalmát, így a rendelet hatálya nem korlátozódhat az e küszöbértékeket meghaladó, közösségi léptékű összefonódásokra.

25 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatállyal bíró rendelkezés, amelynek alkalmazása nem függ eljárási szabályok előzetes elfogadásától. Megjegyzi továbbá, hogy a 139/2004 rendelet (7) preambulumbekezdése pontosítja, hogy „[a]z [EUMSZ 101. cikk] és [az EUMSZ 102. cikk], bár a Bíróság joggyakorlata alapján alkalmazható bizonyos összefonódásokra, nem elégséges valamennyi olyan tevékenység ellenőrzésére, amely a Szerződésben célul tűzött torzulásmentes verseny rendszerével összeegyeztethetetlennek bizonyulhat”. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében előírt kizárás azokra az összefonódásokra is alkalmazandó-e, amelyek nem képezték semmilyen előzetes ellenőrzés tárgyát.

26 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy bár a Bíróság a 2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítéletben (C-248/16, EU:C:2017:643) megállapította, hogy kizárólag a 139/2004 rendeletet kell alkalmazni a 3. cikkében meghatározott összefonódásokra, amelyek tekintetében az 1/2003 rendelet főszabály szerint nem alkalmazható, a Bíróság nem fejtette ki, hogy milyen kivételek tehetők ezen főszabály alól, és nem határozott arról, hogy az 1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben (6/72, EU:C:1973:22) elfogadott értelmezés alkalmazható-e különösen a kötelező ellenőrzésre vonatkozó küszöbértéket el nem érő olyan összefonódásokra is, amelyeket nem vizsgáltak előzetes ellenőrzés keretében, és amely vonatkozásában nem terjesztettek elő a 139/2004 rendelet 22. cikke alapján a Bizottsághoz történő áttétel iránti kérelmet sem.

27 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ennélfogva továbbra is kétséges az utóbbi rendelkezéseknek tulajdonítandó értelmezés, amely arra vonatkozik, hogy „főszabály szerint” nem lehet önállóan alkalmazni az elsődleges jogból eredő versenyszabályokat az olyan ügyletekre, amelyek – mint a jelen ügyben – egyrészt megfelelnek a 139/2004 rendelet 3. cikkében szereplő fogalommeghatározásnak, másrészt sem az uniós jog, sem az összefonódásokra alkalmazandó nemzeti jog alapján nem vetettek alá előzetes ellenőrzésnek, harmadrészt pedig amelyek esetében – mivel nem érik el az előzetes ellenőrzésre vonatkozó küszöbértéket – nem áll fenn a 139/2004 rendelet és az 1/2003 rendelet együttes alkalmazásának, illetve a kettős (előzetes és utólagos) vizsgálatból eredő ellentmondásnak a kockázata.

28 E bíróság ezenkívül rámutat, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdését a különböző tagállamokban eltérően alkalmazták.

29 E körülmények között a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [a 139/2004 rendelet] 21. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az, ha egy összefonódást, amely a fent hivatkozott rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a nemzeti jog által előírt kötelező előzetes ellenőrzés értékhatárait, és amelyet nem tettek át az említett rendelet 22. cikke alapján az Európai Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatóság a nemzeti léptékű piacon fennálló versenyszerkezet alapján az EUMSZ 102. cikkben tiltott erőfölénnyel való visszaélésként vizsgál?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

30 Az előterjesztő bíróság kérdése arra irányul, hogy úgy kell-e értelmezni a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes, ha egy olyan összefonódást, amely e rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az említett rendelet 22. cikke alapján a Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatóság a nemzeti léptékű piacon fennálló versenyszerkezet alapján az EUMSZ 102. cikkben tiltott erőfölénnyel való visszaélésként vizsgál.

31 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés helyes értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem azt a kontextust is figyelembe kell venni, amelybe illeszkedik, valamint azon jogi aktus céljait is, amelynek az a részét képezi. Az uniós jogi rendelkezés keletkezése szintén felfedhet az értelmezése szempontjából releváns tényezőket (2020. június 25-i A és társai [Aalteri és nevelei szélerőművek] ítélet, C-24/19, EU:C:2020:503, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

32 Mindenekelőtt, ami a 139/2004 rendelet 21. cikke (1) bekezdésének szövegében foglaltak szerint „egyedül ezt a rendeletet kell alkalmazni a 3. cikkben meghatározott összefonódásokra", és azokra az 1/2003 rendelet főszabály szerint nem alkalmazandó.

33 A 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdése tehát arra irányul, hogy az összefonódások vizsgálata tekintetében e rendelet hatályát a többi másodlagos versenyjogi uniós jogi aktus hatályához képest szabályozza.

34 E rendelkezés szövegének vizsgálata azonban nem ad választ arra a kérdésre, hogy az elsődleges jog rendelkezései, és különösen az EUMSZ 102. cikk, továbbra is alkalmazandók-e a vállalkozások 139/2004 rendelet 3. cikke szerinti összefonódására, különösen az alapügyben szereplőhöz hasonló esetben, amikor az érintett összefonódás nem érte el az európai uniós jog, valamint a nemzeti jog által meghatározott ellenőrzési küszöbértékeket, és nem tették át a rendelet 22. cikke alapján a Bizottsághoz, és így nem került sor az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó jog alapján történő előzetes ellenőrzésre.

35 Ami továbbá az említett rendelet 21. cikke (1) bekezdésének keletkezéstörténetét illeti, ez a rendelkezés, amely *mutatis mutandis* átveszi a korábban alkalmazandó 4064/89 rendelet 22. cikkének tartalmát, az uniós jogalkotó azon szándékát tükrözi, hogy – amint arra az utóbbi rendelet (7) preambulumbekezdése is emlékeztet – egyértelművé tegye, hogy a versenyjogot végrehajtó egyéb rendeletek főszabály szerint nem alkalmazhatók többé az összes összefonódásra,

tehát az erőfölénnyel való visszaélést jelentő ügyletekre és azokra az összefonódásokra is, amelyek az érintett vállalkozások számára lehetőséget adnak arra, hogy megakadályozzák a tényleges verseny fenntartását az érintett piacon.

36 Végül a 139/2004 rendelet célkitűzéseit és általános rendszerét illetően rá kell mutatni, hogy amint azt a rendelet (5) preambulumbekezdése kimondja, e rendelet azt kívánja biztosítani, hogy a vállalkozások átszervezései – különösen összefonódásai – ne okozzanak maradandó károkat a versenyben. Következésképpen az uniós jognak tartalmaznia kell az olyan összefonódásokra alkalmazandó rendelkezéseket, amelyek jelentősen akadályozhatják a hatékony versenyt a belső piacon vagy annak egy jelentős részén. Az uniós jogalkotó e tekintetben egyértelművé kívánta tenni, hogy a 139/2004 rendelet az egyetlen olyan eljárási eszköz, amely az összefonódások előzetes és központosított vizsgálatára alkalmazandó, és amelynek – amint azt a (6) preambulumbekezdés megállapítja – lehetővé kell tennie valamennyi összefonódás hatékony, a verseny szerkezetére kifejtett hatása tekintetében történő ellenőrzését (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 21. pont; 2018. május 31-i Ernst & Young ítélet, C-633/16, EU:C:2018:371, 41. pont).

37 Noha a rendelet az által létrehozott „egyablakos ügyintézési” rendszer alapján olyan különleges eljárási eszköznek minősül, amelynek célja az, hogy – amint ez az említett rendelet (8) reambulumbekezdéséből is kitűnik – kizárólag olyan jelentős szerkezeti változtatásokra alkalmazzák, amelyek piacra gyakorolt hatása túllép az egyes tagállamok országhatárain, ebből azonban nem vonható le az a következtetés, hogy a jogalkotó okafogyottá kívánta volna tenni az összefonódásoknak az EUMSZ 102. cikk alapján, nemzeti szinten gyakorolt ellenőrzését.

38 A 139/2004 rendelet (7) preambulumbekezdése pontosítja, hogy „[a]z [EUMSZ 101. cikk] és [az EUMSZ 102. cikk], bár a Bíróság joggyakorlata alapján alkalmazható bizonyos összefonódásokra, nem elégséges valamennyi olyan tevékenység ellenőrzésére, amely a Szerződésben célul tűzött torzulásmentes verseny rendszerével összeegyeztethetetlennek bizonyulhat”.

39 Ez utóbbiból kitűnik, hogy az utóbbi rendelet távolról sem fosztja meg a tagállamok illetékes hatóságait attól a lehetőségtől, hogy a Szerződés versenyre vonatkozó rendelkezéseit a 139/2004/EK rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódásokra alkalmazzák, hanem egy olyan jogalkotási csomag részét képezi, amelynek célja az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk végrehajtása, valamint egy azt biztosító ellenőrzési rendszer létrehozása, hogy az Unió belső piacán ne torzuljon a verseny (2017. szeptember 7-i Austria Asphalt ítélet, C-248/16, EU:C:2017:643, 31. pont; 2018. május 31-i Ernst & Young ítélet, C-633/16, EU:C:2018:371, 55. pont).

40 Arra is emlékeztetni kell, hogy a vállalkozások átszervezéséből eredő versenytorzulások elleni védelmi rendszerének hiányosságainak megszüntetése érdekében ezt a rendeletet az EK 83. cikk (jelenleg EUMSZ 103. cikk) alapján fogadták el, amely az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkben, valamint az azon EK 308. cikkben (jelenleg EUMSZ 352. cikk) meghatározott elvek érvényre juttatását szolgáló rendeletekre vagy irányelvekre vonatkozik, amelynek alapján az Unió a céljai eléréséhez szükséges további cselekvési hatáskörrel ruházhatja fel magát. Noha az összefonódások által esetlegesen okozott versenytorzulásokkal szemben az uniós jog által nyújtott védelem működése és rendszere jogbiztonsági okokból a 139/2004 rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódások előzetes ellenőrzési mechanizmusának elsőbbségi alkalmazása irányába mutat, ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a versenyhatóság bizonyos körülmények között az EUMSZ 102. cikk szempontjából vizsgáljon egy összefonódásra irányuló ügyletet.

41 Így a 139/2004 rendelet rendszeréből az következik, hogy bár a rendelet a közösségi léptékű összefonódások előzetes ellenőrzését írja elő, nem zárja ki az ott említett küszöbértéket el nem érő összefonódások utólagos ellenőrzését. Noha igaz, hogy a rendelet 3. cikke az említett küszöbértékekre való hivatkozás nélkül határozza meg anyagi jogi értelemben az összefonódás fogalmát, a rendeletet a szövegkörnyezetére, és különösen az 1. cikkére, valamint (7) és (9) preambulumbekezdésére tekintettel kell értelmezni. Ebből egyrészt az következik, hogy a rendelet csak a közösségi léptékű összefonódásokra vonatkozik, másrészt pedig hogy egyes összefonódások elkerülhetik az előzetes ellenőrzést, és ezzel egyidejűleg utólagos ellenőrzés alá eshetnek.

42 A jelen ügyben a versenyhatóság, a Tivana és a TDF, valamint a francia és a holland kormány által képviselt értelmezés végső soron ahhoz vezet, hogy ki kellene zárni az elsődleges jogi rendelkezés közvetlen alkalmazhatóságát egy olyan másodlagos jogi aktus elfogadása miatt, amely bizonyos vállalkozások piaci magatartására vonatkozik.

43 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 102. cikk értelmében a belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre.

44 Nem vitatott, hogy ez a cikk közvetlen hatállyal bíró rendelkezés, amelynek alkalmazása nem függ eljárási szabályok előzetes elfogadásától. Az említett cikk olyan jogokat keletkeztet a jogalanyok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (lásd ebben az értelemben: 2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és társai ítélet, C-724/17, EU:C:2019:204, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Ebben az összefüggésben azt is pontosítani kell, hogy az erőfölénnyel való visszaélés semmilyen módon nem mentesíthető; az ilyen visszaélést egyszerűen tiltja a Szerződés. Az adott esettől függően az illetékes nemzeti hatóságok vagy a Bizottság feladata, hogy hatásköreik gyakorlása során érvényesítsék e tilalom következményeit (1989. április 11-i Saeed Flugreisen és Silver Line Reisebüro ítélet, 66/86, EU:C:1989:140, 32. pont).

46 Az EUMSZ 102. cikkben meghatározott gyakorlatok és magatartások felsorolását illetően a Bíróság kimondta, hogy ez a felsorolás nem kimerítő, ezért az e rendelkezés szerinti visszaélést megvalósító magatartások felsorolása nem meríti ki az erőfölénnyel való visszaélésnek az uniós jog által tiltott módozatait (lásd ebben az értelemben: (1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ítélet, 6/72, EU:C:1973:22, 26. pont; 2011. február 17-i TeliaSonera Sverige ítélet, C-52/09, EU:C:2011:83, 26. pont).

47 Amint azt a Bizottság hangsúlyozta, az 1/2003 rendeletnek, és különösen 5. cikkének alkalmazhatatlansága – amely cikk a tagállamok versenyhatóságainak az EUMSZ 101. és 102. cikkének a 139/2004/EK rendelet 3. cikkében meghatározott összefonódásokra való alkalmazására irányuló jogkörére vonatkozik –, nem eredményezheti azt, hogy a nemzeti versenyhatóságok nem alkalmazhatják az EUMSZ 102. cikket az összefonódásokra.

48 A 139/2004/EK rendelet 21. cikkének (1) bekezdésében meghatározott azon elv ellenére, hogy a rendelet kizárólagosan alkalmazandó az összefonódásokra, a nem közösségi léptékű összefonódásokra a tagállamok eljárásjogát kell alkalmazni.

49 Kétségtelen, hogy az EGK-Szerződés 86. cikkének (később EK 82. cikk, jelenleg EUMSZ 102. cikk) az 1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ítéletben (6/72, EU:C:1973:22) az összefonódások sajátos összefüggésében történő alkalmazását annak ellensúlyozására használták és értették, hogy az EGK-Szerződés nem tartalmaz semmilyen, ezen ügyletek feletti ellenőrzésre vonatkozó kifejezett rendelkezést. Mindemellett az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó olyan önálló rendelkezések hatálybalépésével, amelyeket a 139/2004 rendelet immár előír, az először a 17. rendeletben, majd az 1/2003 rendeletben meghatározott, az EK 81. és EK 82. cikk (jelenleg EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk) végrehajtására vonatkozó eljárási szabályok alkalmazása okafogyottá vált.

50 A 139/2004 rendelettel így tehát nem ellentétes, hogy az olyan nem közösségi léptékű összefonódást, mint amelyről az alapügyben szó van, a nemzeti versenyhatóságok és a nemzeti bíróságok az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatálya alapján, saját eljárási szabályaik alkalmazásával vizsgálhatják felül.

51 Az EUMSZ 102. cikkben foglalt tilalom ugyanis kellően egyértelmű, pontos és feltétlen, és ezért nincs szükség olyan másodlagos jogi szabályra, amelynek kifejezetten elő kellene írnia vagy lehetővé kellene tennie e tilalom nemzeti hatóságok és bíróságok általi alkalmazását.

52 Ebből következik, hogy az olyan összefonódásra, amely nem éri el az előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a 139/2004 rendeletben és az alkalmazandó nemzeti jogban megállapított küszöbértékeket, alkalmazható az EUMSZ 102. cikk, amennyiben teljesülnek az e cikkben az erőfölénnyel való visszaélés fennállásának megállapítására előírt feltételek. Az eljáró hatóság feladatai közé tartozik többek között annak vizsgálata, hogy az adott piacon erőfölényben lévő és az adott piacon egy másik vállalkozás felett ellenőrzést szerző felvásárló magatartásával jelentősen akadályozta-e a versenyt ezen a piacon. E tekintetben önmagában azt, hogy a vállalkozás pozíciója megerősödött, még nem lehet visszaélésnek minősíteni, mivel azt is bizonyítani kell, hogy az erőfölény elért szintje jelentősen korlátozza a versenyt, azaz csak olyan vállalkozások maradnak a piacon, amelyek magatartása az erőfölényestől függ (lásd ebben az értelemben: 1973. február 21-i Europemballage és Continental Can kontra Bizottság ítélet, 6/72, EU:C:1973:22, 26. pont; 2000. március 16-i Compagnie maritime belge transports és társai kontra Bizottság ítélet, C-395/96 P és C-396/96 P, EU:C:2000:132, 113. pont).

53 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 139/2004 rendelet 21. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha a vállalkozások közötti olyan összefonódást, amely e rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az említett rendelet 22. cikke alapján a Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatóság a nemzeti léptékű piacon fennálló versenyszerkezet alapján az EUMSZ 102. cikkben tiltott erőfölénnyel való visszaélésként vizsgál.

A jelen ítélet időbeli hatályának korlátozásáról

54 A TDF és a Tivana írásbeli és szóbeli észrevételeiben azt kérte a Bíróságtól, hogy korlátozza a jelen ítélet időbeli hatályát, ha a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az EUMSZ 102. cikkre tekintettel vizsgálni lehet az olyan ügyleteket, amelyek nem érik el az összefonódások ellenőrzésére vonatkozó küszöbértékeket és amelyeket a 139/2004 rendelet 22. cikke alapján nem tettek át a Bizottsághoz.

55 Kérelmük alátámasztása érdekében a TDF és a Tivana lényegében arra hivatkozik, hogy egy ilyen ítélet nem csupán rájuk nézve járna súlyos következményekkel a jogbiztonság szempontjából, hanem az összes olyan vállalkozásra nézve is, amelyek jóhiszeműen hajtottak végre összefonódásra irányuló, küszöbértékeket el nem érő ügyleteket, amelyek ettől fogva az EUMSZ 102. cikk alapján megtámadhatók lennének a nemzeti hatóságok vagy bíróságok előtt.

56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezés, amelyet a Bíróság valamely uniós jogszabály kapcsán fejt ki az EUMSZ 267. cikkben ráruházott hatáskör gyakorlása során, megmagyarázza és pontosítja e szabály hatályát és jelentőségét, amely szerint azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Ebből következik, hogy az így értelmezett szabályt a bíróság alkalmazhatja, és azt alkalmaznia kell az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet kihirdetése előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azon feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását (2020. november 24-i Openbaar Ministerie [Okirat-hamisítás] ítélet, C-510/19, EU:C:2020:953, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 A Bíróság csak kivételesen, az uniós jogrendhez szorosan hozzátartozó jogbiztonság általános elvének alkalmazása útján korlátozhatja bármely érdekelt azon lehetőségét, hogy a jóhiszeműen létrejött jogviszonyok vitatása céljából a Bíróság által értelmezett rendelkezésre hivatkozzon. A Bíróság az érdekeltek jóhiszeműségére és a súlyos zavarok kockázatának fennállására vonatkozó két alapvető feltétel teljesülése esetén dönthet e korlátozásról (2020. november 24-i Openbaar Ministerie [Okirat-hamisítás] ítélet, C-510/19, EU:C:2020:953, 74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 A jelen ügyben először is az érdekeltek jóhiszeműségére vonatkozó kritériumot illetően meg kell állapítani, hogy az uniós jognak a Bíróság által a jelen ítéletben adott értelmezése a Bíróság és a Törvényszék által kialakított azon állandó ítélkezési gyakorlat folytatásának tekinthető, amely az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatályára és az ahhoz kapcsolódó következményekre vonatkozik. A TDF és a Tivana nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy arra számíthatott, hogy az alapügyben szereplő összefonódást nem fogják az EUMSZ 102. cikk szempontjából vizsgálni, mivel az EUMSZ e cikkének jogi hatályát illetően objektív és jelentős bizonytalanság áll fenn.

59 Másodszor azt kell megállapítani, hogy sem az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, sem a Bírósághoz benyújtott észrevételek nem tartalmaznak olyan elemet, amely alátámasztaná, hogy a Bíróság által a jelen ítéletben elfogadott értelmezés súlyos zavarok kockázatával járna, mivel nem jelölték meg pontosan az értelmezéssel esetlegesen érintett jogviszonyok számát.

60 Ezenkívül az uniós jognak a Bíróság által a jelen ítéletben adott értelmezése arra vonatkozik, hogy a nemzeti versenyhatóság az EUMSZ 102. cikk alapján megvizsgálhatja-e azt az összefonódást, amely a 139/2004 rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az e rendelet 22. cikke alapján a Bizottsághoz. Az ilyen értelmezés nem jelenti szükségképpen azt, hogy ezt az összefonódást meg fogják támadni, ami sérti a tulajdonhoz való jogot, és jelentős pénzügyi következményeket von maga utána.

61 Következésképpen a jelen ítélet időbeli hatályának korlátozását igazoló súlyos zavarok kockázatának fennállása sem tekinthető bizonyítottnak.

62 E körülmények között a jelen ítélet időbeli hatálya korlátozásának nincs helye.

A költségekről

63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendelet 21. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes, ha a vállalkozások közötti olyan összefonódást, amely e rendelet 1. cikke értelmében véve nem közösségi léptékű, nem éri el a kötelező előzetes ellenőrzésre vonatkozóan a nemzeti jog által előírt küszöbértékeket, és amelyet nem tettek át az említett rendelet 22. cikke alapján az Európai Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatóság a nemzeti léptékű piacon fennálló versenyszerkezet alapján az EUMSZ 102. cikkben tiltott erőfölénnyel való visszaélésként vizsgál.

Aláírások